

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jacobi Sadoleti Card. Et Episcopi Carpentoractensis Viri
Disertissimi, Opera quæ exstant omnia**

Sadoleto, Jacopo

[Francofurti], 1607

VIII. Iac. Sadol. Epsic. Carp. Herculi Gonzagæ S.R.E. Cardinalis S.P.D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69244)

nolle potuerim. Colam tuum saluere plurimum iubeo, cuius & memoria mei, & beneuolentia delector. Te de meis capere eam voluptatem, quam capio egomet, & tibi profus credo, & mihi est pergratum. Certè quod ad ocium senectutis meae attinet, quæ aut instar iam, aut admodum propinqua est, videor habiturus, in quorum pietate & modestia acquiescam. Ambo quidem literis mirifice dediti, & tui imprimis studiosi peramantesque sunt. Quod cum agunt, non se addere tibi quippiam, sed se ornare adulescentiam suam clarissimi tui nominis cultu, & singulari obseruantia arbitrantur. Vale. VI. Idus Martiales, M. D. XXXIII.

VIII.

IAC. SADOL. EPISC. CARP. HER-
culi Gonzage S. R. E. Cardinali S. P. D.

Superioribus proximis diebus, cum tibi lucubrationem quandam meam misissem, neque ipse tunc propter valetudinem scribere potuissem: monui meos, ut me tibi excusarent, perpetuamque meam in tua amplitudine omnibus meis officiis colenda; tibi declararet voluntatem, qui se id diligenter fecisse, teque in optimam partem omnia accepisse, mi rescripserunt: insuperque te eis præcepisse, ut scriberent ad me: si quid haberem in præsentia elucubrati, aut quodocunque aliquid haberem, id ne grauaret communicare tecum: ne si secus agerent, grauior fieret a me amicitia nostræ & veteri inter nos coniunctioni iniuria. Quo ego nuncio dupliciter delectatus sum: Nam & tui de me animi iudicium, & egregiam tuam cognoui ad optimas artes amplectendas voluntatem: quæ mihi semper in te omni digna honore, & laude visa est, hoc etiam magis, quod in tanta raritate & penuria eorum, qui nobilitatem cum virtute habeant coniunctam, tu vnus excellis: qui utrunque ita adeptus sis, ut in tuis plurimis maximisque ornamentis, maior tamen multo virtuti tuæ, quam fortunæ gratia habenda sit. Itaque recordor iam inde ab tua ineunte adulescentia, me semper iudicasse, te fore vnum, aut certè præcipuum inter ceteros, in quo his temporibus perditis lumen veræ dignitatis illucesceret: qui omnibus & nature & fortunæ bonis instructus, nobilitatem & potentiam, non arma iniuriæ, sed instrumenta bonitatis esses habiturus. Postea verò quam ego in has sanè longinquas regiones me contulisset: tuque ad urbem accessisses, domiciliumque in ea fortunatum ac dignitatis tuæ constituissem, nunquam mihi inauditus fuit splendor tuus, & singularis in omni genere morum elegantia, & comitas. Quæ cum vna & constanti omnium voce laudaretur, non dici potest qua laetitia afficiebar: cum intelligerem,

ceterorum quoque hominum iudicia cum meis de te iudicis
 conferre. Atque hæc quæ nobilitati & generi, & tuæ maioriq;
 tuorum dignitati debita erant, illustrius tamen abs te gereban-
 tur, quam reliquorum usus ferat. Quid? illa quæ iam tuæ sunt &
 propria, quæ pauci isto loco attingunt, quanti tandem facienda
 sunt? quod bonas literas, quod optimas artes, omniaque hone-
 stissima studia ita consecraris, ut in honore ipso, non insignibus
 honoris, quibus solis plerique nituntur, statum tuæ dignitatis
 possum putes. Atqui ab his initiis viri illi oriuntur, quorum
 aunc consiliis maxime eger Respub. quæ, nisi me fallit, adducta
 est in id discrimen, ut vehementer nobis sit de communibus for-
 tibus extimelendum. Sed qui in secundis rebus comparant sese,
 ut possint aduersas & dubias, si quando inciderint, consilio rege-
 re, & virtute sustinere: hi omnia in se obtinent beatæ vitæ præ-
 sidiâ quæ tute eximie paratus es. Facile enim & prudentiam
 in caputis consiliis, & in dandis fidem, autoritatem in senten-
 tia dicenda, in omni vita constantiam & gravitatem, ista tibi
 optimorum autorum lectio suppeditabit, accedente præsertim
 vitæ atque ætate. Quorum quidem princeps Aristoteles, cuius li-
 bros, eos qui de moribus & de rebus sunt, habere te in manibus,
 & ego confido, & imprimis planè expedit: omnes enim in illis
 & prudentiæ, & doctrine scærent fontes. Sed ego fortasse in-
 cepit, qui hæc ad te scribam, quæ tu melius scis, quam ipse qui
 scribo. Facit autem amor, non temeritas mea, me loquaciorem.
 Quæ propter de his hæcenus. Quod ad meas autem lucubra-
 tiones attinet: Ego illas orationes, quas requiris, neque confe-
 ci, neque adeo amplius mihi conficiendas puto: alienæ enim vi-
 dentur hæc iam ætate, & hoc genere vitæ quod profitemur. Vnâ
 causâ quæ perscripseram, misisse tibi, ni veritus essem, ne quo-
 modam offendere animos, qui mihi necessariò in illa oratione
 nominandi sunt. Sed loco illarum mittam tibi cum primum pro-
 bare ceperò, dialogum de optimo genere instituendæ adolescen-
 tiæ, quem ætate proxima consecrabis quo multa, & magna com-
 plecti conatus sum: hoc labore maiore, operaq; difficiliore, quod
 nominè habui veterum, qui me adiuuaret. Vnus omnium antiquo-
 rum (quod sciam) de hac eadem re Plutarchus scripsit: sed non
 in eum modum, ut mihi magnopere imitandus esse videretur.
 Nunc habeo in manibus de Philosophia librum, in quo illa à me
 deducenda est, graviter vituperata à T. Phædro: etenim partes
 illas et dedit, amico homini iam mortuo, per quas & ingenium il-
 lum, quod erat in eo summum, & natura prompta ad accusan-
 dum laesendumq; commendaretur posteritati. Sed est opus ar-
 dum admodum, & perdifficile. Nam cum de rebus altissimis,
 & maxime remotis a communi hominum sensu, differen-
 dum

dum est: tum obscurissima res illustribus verbis & sententiis explicandæ. In quo alter est cogitandi & concipiendi labor, alter non minor, cogitata exponendi. Spero tamen fore, si ad calcem pervenero, ut maximis utilitatibus, quæ à Philosophia sunt, intellectis, & tota vi præstantissimæ disciplinæ cognita, multam posthac luminis dubiis hominum mentibus afferatur. Sed de his quoque satis. Extremum est, ut te orem, ut me tui amantissimum studiofissimumque & diligas absentem, & tuo patrocínio protegas, ac tueare. Vale. Carpentoracti, VI. Calend. Februarij, M. D. XXXI.

IX.

IAC. SADOLETVS EPISC. CARPENT.

Hippolyto medici S. R. E. Cardinali. S. P. D.

QUANTAM voluptatem acceperim, & quo fructu lætitiæ ac iucunditatis fuerim cumulatæ ex amplificatione dignitatis tuæ: peto à te, ut ne meis ex liceris coniecturam facias, cum id facilius sit tibi existimare, quam mihi scribere. Certè ita lætatus sum, ut ex paucissimis, quæ maxime desideravi, hoc mihi imprimis gratum optatumque acciderit. Factum est autè Dei immortalis benignitate, ut nostrum gaudium omni ex parte fuerit expletum, bona iam valetudine Pontificis maximi patru tui nobis nuntiata in cuius salute & vita cum salus omnis mea reposita sit, cum que ego cum præter venerationem debitam, usque ad cò à me, semperque amaverim, ut neminem ardentius: nil mirum est, si ex vobis & vestro in vtrâque partem statu, status omnis pendet & periculi & salutis meæ. Nam de te quidem ipso nominatum quid dicam? in quo ego statim ab ineunte pueritia, ea perspexi indicia ingenij, humanitatis, modestiæ, ceterarumque virtutum omnium, ut iam tum facile appareret qualis tu in ætate vir postea esses futurus. Cuius tamen gratis legitimum quasi tempus expectare noluit: sed optimis artibus literisque, deligendis, ac prudentiam hominum familiaritate adhibenda, perfectisti, ut virtutis in te cursus, quam ætatis fuerit celerior. Gratulor igitur, & verè, ac ex animo gratulor, cum dignitati tuæ, tum illis eximiiis virtutibus, per quas omni honore & amplièdine dignissimus es iudicatus. Et tum hoc gaudeo, tui etiam illud, quod ad beatam tràquillamque degendam vitam accommodatior multò est. Quamobrem, quod est omnis verè gratulationis extremum, Deum immortalem supplex deprecor, ut tibi iste honos promprius, & quod in istum ordinem dignitatemque venisti, id tibi faustum, felix, prosperum, fortunatumque perpetuò sit: quod eius-